

LATVIAN A1 – STANDARD LEVEL – PAPER 1
LETTON A1 – NIVEAU MOYEN – ÉPREUVE 1
LETÓN A1 – NIVEL MEDIO – PRUEBA 1

Tuesday 3 May 2005 (morning)

Mardi 3 mai 2005 (matin)

Martes 3 de mayo de 2005 (mañana)

1 hour 30 minutes / 1 heure 30 minutes / 1 hora 30 minutos

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a commentary on one passage only. It is not compulsory for you to respond directly to the guiding questions provided. However, you may use them if you wish.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez un commentaire sur un seul des passages. Le commentaire ne doit pas nécessairement répondre aux questions d'orientation fournies. Vous pouvez toutefois les utiliser si vous le désirez.

INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un comentario sobre un solo fragmento. No es obligatorio responder directamente a las preguntas que se ofrecen a modo de guía. Sin embargo, puede usarlas si lo desea.

Komentējiet vienu no tekstiem!

1. (a)

Ir manī vēsture tās kauns un slava
Bet ne kā sejsega vai nāves krava
Un ne kā tornis kurā zvanīties
Un ne kā dievnams kurā klanīties
5 Tek vēsture un nezin sākumu
Un algu neprasa par nākumu
Nekas nav izputis nav miglā tīts
Bet cietiem burtiem skaidri ierakstīts
Es klausos vēsturē tek runa lēna
10 Un lēnām attīrās no ceļa ēna
Tek vēsture tek līkumlīkumos
Tek rupjos lauzumos tek raibos sīkumos
Aiz darba darbs un gads aiz gada veļas
Man tajos ir kā kalnā jāpaceļas
15 Kur nav vēl karoga nav uguns kurts
Tur man ir jāpieraksta tālāks burts
Man nesargāties kailam vidū stāvēt
Nekādam mērim mani nenonāvēt
Ja visu glabādams par jaunu vētīšu
20 Un nevis vakaru bet rītu svētīšu

Knuts Skujenieks. Vēsture. 1990

- Kā šajā dzejolī tiek pasniegta vēsture?
- Kuram/kuriem no dzejoļa tēliem un motīviem ir visspēcīgākā rezonanse ar jūsu domām par vēsturi?
- Mākslinieciskās izteiksmes līdzekļu nozīme šajā dzejolī. Vai tie ir manāmi, uzkrītoši vai arī organiski iekļaujas dzejoļa tekstā?

1. (b)

Māra — tāda vārda nemaz nav, tomēr Māras mamma paliek pie sava. Kristīts bērns sāk apvelties, jo mammas pienam talkā nāk piena mātes gruzīnietes piens. Runāt sākusi, Māra nesaka «mammīt» vai «mammiņ», viņa saka «mameņka» vai «mamočka», katram te sava asinsbalss, bet visiem viena, kopēja arī (*Skalojas man ap kājām vārdi, asinsbalss runā, čukst un / piepilda velves*).

- 5 Noasa barakas lolotam bērnam ir krustmāte — Anglijas ebrejiete Asja Kolmane, izbijusi Londonas operdziedātāja. Kaislīga mīla pret krievu jūrnieku viņu pirms kara aizvedusi uz Pēterburgu. Pēc tam Asjas liktenis bijis izlemts — angļu spiedze, kas spīdzināta un izsūtīta bez tiesībām atgriezties Pēterburgā, bet Londona un operas skatuve — vai tas maz bija īstenībā, vai tas reiz būs... Operu ārījas krustmāte dzied savai krustmeitai šūpuļdziesmu vietā. Kad viņa glauda sedziņu, bērns redz roku, kurai visi pirksti salauzti (spīdzināšanā neesot bijis, par ko atzīsties). *Costa diva*, guli, bērniņ, un lai tevi sargā Dievs... Guli, bērniņ, un sapnītī redzi visu, ko atcerēsies, — zemīti, raudiņu, mūžības jūrā, pasaulīti labā omā, valodiņu villainē...

- Piecdesmito gadu padomju okupācijas režīms atļaujas demokrātiskas vaļības. Tautas ienaidnieki saņem pasta sūtījumus. Asjas Kolmanes septiņi bagātie Londonas brāļi bieži iepriecina
15 Noasa barakas iemītniekus. Asjas krustmeita Māra saģērbta pēc jaunākās Londonas bērnu modes. Kažociņš ar divrindu pogām, silta cepurīte, zābaciņi. Krustmāte krustmeitu mīl un lutina. Ap šo barakā dzimušo latviešu bērnu, gruzīnietes zīdītu, krievu valodā runājošu, viss būs gaišs un labs. Krustmāte ebrejiete par to rūpēsies. Jo te visiem viena — atsveķota — cilvēku, pasaule. Vai maz bija, un nevar būt, ka būs, ka baltie apkāva melnādainos, ka zilo asiņu patrioti dedzināja jūdus, ka
20 palestīnieši spridzinās jūdus, ka sovjeti tīrīja savu zemi no baltiešiem, ukraiņiem, baltkrieviem, udmurtiem, čečeniešiem, ka arābi pļaus amerikāņus, ka amerikāņi — afgāņus...

1956. gada nogalē, kad Valija Geņģere ar savējiem jau būs laimīgi mājās, Asja Kolmane rakstīs uz Kalnaķivuļiem, ka arī viņa rehabilitēta un viņai atļauts (Dieviņ tētiņ!) braukt atpakaļ uz Londonu. Viņa iebruks ar kuģi Liepājā, lai pirms garā ceļa beigu posma vēlreiz redzētu savu
25 mīlo krustmeitu. Kad kuģis piestāj Liepājas ostā, Asja no tā nenokāpj. Un no šī brīža iekrīt kā akā. Diezin vai padomju propagandai būtu nākuši par labu izbijušās Londonas primadonnas stāsti brīvajai pasaulei par to, kas piedzīvots čekas cietumos un garajos izsūtījuma gados Krasnojarskā. Tāpēc Asja Kolmane pazuda — varbūt ceļā uz Liepāju, varbūt vēl agrāk...

- Kad es jautāju Mārai, kāda ir viņas spilgtākā atmiņa no Sibīrijas bērnības, viņa ilgi prātoja.
30 Viņa bija domīga, mazliet pasmaidīja, tad atkal kļuva domīga. Tāda esot tikai viena, viņa teica. Kā sapnis, kā vīzija, bet noteikti īstenība. Viņa sēž barakas priekšā uz soliņa un raugās uz milzīgu baltu, beigtu zaķu kaudzi. Kāds bijis medībās. Sajūta toreiz piedzīvojot un tagad atceroties ir vienāda — tas ir tik ļoti skaisti un tik šausmīgi skumji vienlaikus.

Nora Ikstena. Zīdtārpiņu musināšana. Māra Zālīte. 2003

- Kā fragmentā parādās autore attieksme pret bērnību?
- „No kurienes mēs nākam? Mēs nākam no savas bērnības.” Vai un kā šī sentence sasaucas ar esejas fragmentā lasīto?
- Kādas ir vēstījuma īpatnības fragmentā?